

Sygn. akt I CSK 191/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Hubert Wrzeszcz

Protokolant Anna Matura

w sprawie z powództwa Władysława T. i in. , przeciwko Skarbowi Państwa -
Wojewodzie M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 maja 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 października 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 4 marca 2009 r. zasądził od Skarbu Państwa – Wojewody M. na rzecz Władysława T. i /.../ po 202 050,44 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 marca 2009 r. oraz na rzecz Pawła Andrzeja P. i /.../ po 404 100,88 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 marca 2009 r.; w pozostałym zakresie powództwo w stosunku do Skarbu Państwa – Wojewody M. oddalił, ponadto orzekł o kosztach procesu. Podstawę prawną zasądzonych kwot stanowił art. 160 k.p.a. w związku z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U nr 162, poz. 1692 - dalej: „ustawa nowelizująca”).

Apelacja Skarbu Państwa – Wojewody M. od wyroku Sądu Okręgowego - zaskarżająca go w części uwzględniającej powództwo w zakresie odszkodowania za utracone korzyści w łącznej kwocie 980 539 zł, tj. ponad kwoty po 147 576,39 zł, zasądzone na rzecz /.../ oraz ponad kwoty po 295 152,77 zł, zasądzone na rzecz /.../ , jak też w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu - została oddalona przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 27 października 2009 r.

Powodowie są następcami prawnymi, zmarłej w dniu 6 stycznia 1953 r. Anny T. , która była właścicielką niezabudowanej nieruchomości położonej przy ul N. 88. Nieruchomość ta z mocy dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz. U. nr 50, poz. 278 ze zm.) z chwilą jego wejścia w życie, tj. w dniu 21 listopada 1945 r., przeszła na własność Gminy m.st. Warszawy, a po likwidacji w 1950 r. samorządu terytorialnego, stała się własnością Skarbu Państwa. W dniu 26 stycznia 1949 r. Anna T. złożyła wniosek o przyznanie jej prawa własności czasowej do gruntu, ale Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy orzeczeniem z dnia 24 września 1962 r. odmówiło uwzględnienia tego wniosku. Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast stwierdził jednak, ostateczną decyzją z dnia 30 października 2003 r., wydanie tego orzeczenia w części dotyczącej działek ewidencyjnych nr 28/3/, 28/4, 28/5 i 28/6 z naruszeniem prawa, a w pozostałej części stwierdził nieważność tego orzeczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, podzielonej przez Sąd Apelacyjny, dokonane w sprawie ustalenia uzasadniały zasadzenie od Skarbu Państwa – Wojewody M. na podstawie art. 160 k.p.a. na rzecz powodów odszkodowania w wysokości

3 636 908 zł, obejmującej także utracone korzyści w okresie od dnia 17 października 1997 r., tj. od daty wejścia w życie Konstytucji, w kwocie 980 539 zł.

Skarb Państwa – Wojewoda M., skarżąc w całości wyrok Sądu Apelacyjnego, jako podstawy kasacyjne przytoczył naruszenie art. 160 §1 k.p.a. w związku z art. 361 § 2 k.c. i art. 5 ustawy nowelizującej przez przyjęcie, że odszkodowanie za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną wydaną przed dniem 17 października 1997 r. może obejmować także korzyści utracone w okresie od dnia 17 października 1997 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W wyroku z dnia 23 września 2003 r., K 20/02 (OTK-A 2003, nr 7, poz. 76) Trybunał Konstytucyjny orzekł w punkcie pierwszym sentencji, że art. 160 § 1 k.p.a. w części ograniczającej odszkodowanie za niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej do rzeczywistej szkody, jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji, a w punkcie drugim, że punkt pierwszy znajduje zastosowanie do szkód powstałych od dnia 17 października 1997 r., to jest od daty wejścia w życie Konstytucji.

W orzecznictwie wyłoniła się rozbieżność stanowisk co do możliwości zasądzenia na podstawie art. 160 §1 k.p.a., w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, odszkodowania obejmującego korzyści utracone po dniu wejścia w życie Konstytucji wskutek ostatecznej wadliwej decyzji wydanej przed tym dniem.

Według orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., II CSK 376/07 (niepublikowanego), z dnia 8 lutego 2008 r., I CSK 477/07 (LEX nr 398419), z dnia 12 marca 2008 r., I CSK 435/07 (LEX nr 484709), z dnia 4 kwietnia 2008 r., I CSK 464/07 (LEX nr 484712), z dnia 18 kwietnia 2008 r., II CSK 639/07 (LEX nr 515705), z dnia 26 czerwca 2008 r. (LEX nr 548914), II CSK 79/08, z dnia 30 października 2008 r., II CSK 257/08 (LEX nr 560546), z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 123/08 (OSNC 2009, nr 11, poz. 145), z dnia 9 stycznia 2009 r., I CSK 272/08 (LEX nr 490425), z dnia 14 maja 2009 r., I CSK 306/08 (LEX nr 512001), i z dnia 14 maja 2009 r., I CSK 485/08 (LEX nr 510995), przez powstałą po wejściu w życie Konstytucji szkodę, o której mowa w punkcie drugim sentencji wyroku

Trybunału Konstytucyjnego, należy rozumieć zaistniały po dniu 16 października 1997 r. uszczerbek w majątku poszkodowanego. Konsekwencją tego stanowiska jest objęcie odszkodowaniem na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie tylko strat wynikłych na skutek wydania wadliwej decyzji, ale i korzyści utraconych w okresie od dnia 17 października 1997 r. na skutek wydania tej decyzji, choćby jej wydanie nastąpiło przed tą datą.

Według natomiast uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., III CZP 125/05 (OSNC 2006, nr 12, poz. 194), oraz wyroków Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 273/05 (Biul. SN 2006, nr 5, s. 11), z dnia 12 września 2007 r., I CSK 220/07 (LEX nr 306813), z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 301/07 (LEX nr 371425), z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08 (OSNC-ZD 2009, nr D, poz. 106), z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 26/09 (OSNC-ZD 2010, nr A, poz. 13) i z dnia 15 października 2009 r., I CSK 66/09 (LEX nr 599741), przez szkodę powstałą po wejściu w życie Konstytucji, o której mowa w punkcie drugim sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, należy rozumieć powstałe po dniu 16 października 1997 r. zdarzenie w postaci wadliwej decyzji, będące źródłem uszczerbku w majątku poszkodowanego. Innymi słowy, szkoda, według tego stanowiska, oznacza naruszenie przez wadliwą decyzję prawnie chronionych dóbr poszkodowanego. Odszkodowanie może więc obejmować utracone korzyści tylko wtedy, gdy wydanie wadliwej decyzji nastąpiło po dniu 16 października 1997 r.

W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10 (www.sn.pl Biul. SN 2011, nr 3, s. 12) Sąd Najwyższy, rozstrzygając wskazaną sporną kwestię przyjął, że jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji; czyli opowiedział się za drugim z przedstawionych stanowisk. Uchwała ta jako zasada prawna wiąże składy orzekające Sądu Najwyższego (zob. art. 61 § 6 i art. art. 62 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. nr 240, poz. 2052).

W świetle wykładni zawartej w tej uchwale skarga kasacyjna strony pozwanej okazała się więc uzasadniona, dlatego na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.